

Pietas online

Op 17 mei jl. werd in de MediaXperience-zaal van de bibliotheek van de VU Pietas online (www.pietasonline.nl) ten doop gehouden, een digitale bibliografie en bronnenarchief van piëtistische teksten. Pietas* vormt een verdere stap in een concept van een digitale onderzoeksomgeving dat ook voor andere wetenschapsgebieden interessant kan zijn.

Marten Hofstede

De website Sleutel tot de Nadere Reformatie (2006) is een initiatief van de Stichting Studie der Nadere Reformatie (SSNR, 1983) die als doel heeft 'het bevorderen van de bestudering van de Nadere Reformatie, alsmede het kweken van belangstelling hiervoor'. Behalve de website publiceert de stichting een documentatieblad en organiseert cursussen en congressen; de website verschaft daarover informatie en publiceert nieuwsberichten. De hoofdmoot van de site wordt echter gevormd door vier onderzoeksinstrumenten, waartoe onderzoekers in een

geïntegreerde omgeving toegang hebben. Dit zijn in de eerste plaats de primaire (*Bronnenarchief Nadere Reformatie*) en secundaire literatuur (*Onderzoeksarchief Nadere Reformatie*) op het onderzoeksterrein, alsmede een bibliografie van elk van beide (respectievelijk *Pietas online* en de *Bibliografie van het gereformeerd Piëtisme in Nederland tot circa 1800*, alias *BPN*). Het nu ten doop gehouden Pietas online omvat vooralsnog meer dan 3500 titels (vertalingen van Engelse puriteinse publicaties; in totaal zal het bestand 15.000 à 20.000 titels gaan tellen), waar-

van er bijna 60 als digitaal document beschikbaar zijn; de BPN omvat bijna 2200 publicaties, waarvan ruim 600 in gedigitaliseerde vorm.

Van de gedigitaliseerde bronnen in het Bronnenarchief zijn de meeste op de website zelf aanwezig en door de SSNR zelf gedigitaliseerd; maar Pietas online bevat ook records die naar externe full-text documenten verwijzen, enkele bij Google Books en één bij Tresoar. In het Onderzoeksarchief vindt men naast veel door de SSNR zelf gedigitaliseerde boeken en artikelen ook publicaties bij Igitur, de DBNL, Google Books en op andere sites.

Gebruikte software

Als *www*-zoekinterface voor de beide bibliografieën, Pietas online en de BPN, is het pakket BibliOpac gebruikt, dat is afgestemd op het aloude CDS-ISIS van de Unesco. Dit blijkt een gelukkige keus, speciaal in het geval van Pietas online. Zoeken is op wel vijf manieren mogelijk: eenvoudig, uitgebreid, via een index (bladeren), door combinatie van al eerder gevormde resultatensets en door manipulatie van de zoekopdracht in commando-vorm die in een zoekregel onder in elk resultatenscherm verschijnt; bovendien zijn in de uitgebreid-zoekenmodus de indexen ook nog eens op te roepen om daaruit een indexterm als zoekterm te kiezen. Vergeleken met de STCN (Short Title Catalogue, Netherlands; het algemene bestand voor Nederlandse en Nederlandstalige boeken uit de periode 1540-1800)

Wie is...

Marten Hofstede is een gepensioneerde informatiespecialist die (bijna) niets leuker vindt dan zoeken.

Nadere Reformatie en gereformeerd Piëtisme

Sleutel tot de Nadere Reformatie – dat is de titel van de site waar Pietas online deel van uitmaakt. Deze is gewijd aan de bestudering van het gereformeerd Piëtisme en de Nadere Reformatie.

Het gereformeerd Piëtisme is een gespecialiseerd onderzoeksterrein binnen de bestudering van het Piëtisme, een richting in het protestantisme die de nadruk legt op het vrome leven (meer dan op de leer). Binnen het Piëtisme bestonden diverse stromingen, voor een deel nationaal bepaald, die in de bloeitijd (eind van de zestiende t/m de achttiende eeuw) echter wel met elkaar in contact stonden en elkaar via persoon-

lijke contacten en boeken en vertalingen over en weer beïnvloedden. Zo is het Nederlandse gereformeerd Piëtisme overwegend schatplichtig aan het Engelse en Schotse piëtistisch Puritanisme, maar er bestonden ook contacten met Duitsland (luthers) en Frankrijk. Al deze contacten en invloeden vormen een onderdeel van de godsdienst/cultuurhistorische studie waaraan de website gewijd is.

De Nadere Reformatie is een beweging binnen het gereformeerde Piëtisme die een activistischer karakter had dan het 'gewone' Piëtisme, dat zich meer beperkte tot persoonlijke vroomheid.

Author: Lodensteyn, Jodocus van (1620-1677)

Co-author(s): Hofman, Johan (1666-1735) ; MacWard, Robert (ca 1633-1697) ; Lightfoot, John (1602-1675) ; Owen, John (1616-1683) ; Case, Thomas (1596-1682) ; Fenner, William (1600-1640) ; Grantham, Thomas

Title: J. van Lodensteyn Het vervalde christendom uyt haare zorgeloose doodslaap opgewekt en aangespoort tot eenen heyligen wandel op den koninglyken weg des levens. Begreepen in zeven uytgelezen zielroerende reformatie predikationen, waar by zyn gevoegt vyf voortreffelyke predikationen van de beroemde godzalige en geleerde heeren, R. Macwair, J. Lightfoot, J. Owen, T. Case, W. Fenner. Uyt het Engels vertaalt door Johan Hofman. Verreykt met een voorreden van Melchior Leydekker. S.S.Th.Doct. en Professor tot Utrecht

Imprint: t'Amsterdam by Barend te Nuys; boekverkoper in de St. Lucie Steeg, by de Pype Markt. 1742

Collation: 8° : -3⁸ A-20⁸, [48], 432 p.

Fingerprint: 174208 - a1 *2 ege : a2 3*5 \$Taal, - b1 A d, : *b2 204 raagt.

Year: 1742

Publisher(s): Nuys, Barend te (Amsterdam)

Note(s): Titelpagina in zwart en rood.

Contents: [1] Titelpagina; [2] Approbatie; [3-27] Voorrede van Melchior Leydekker; [28-31] Inhoudsopgave in dichtvorm van J.H. [= Johan Hofman]; [32-34] Gedicht van J.H. [= Johan Hofman], 19 november 1710; [35-46] Voorrede van Joh. Hofman, Utrecht 1 december 1710; [47-48] Register der texten; 1-432 Tekst

Bible verse(s): Jer. 2:31; Openb. 2:4-5; Ps. 50:16-17; Luk. 1:17; Luk. 13:1-5; Jes. 58:5-6; Jes. 58:13-14; 2 Kron. 15:12; Ek. 20; 2 Kor. 3:6; Kol. 3:3-4; Kol. 3:5; Hoogl. 2:4

Reference(s): Van der Haar, Schatkamer, L 451; Van der Haar, From Abbadie to Young, I 1204; Nederl. werken van afgevaardigden Synode Westminster, 144b

Location(s): Amsterdam, Universiteitsbibliotheek Vrije Universiteit (XP 06591)
 - Note(s): Incomplete. p. 343-344 ontbr., in handschrift toegevoegd
 - Provenance: Essen, H. van [Bameveld]

Utrecht, Universiteitsbibliotheek (EAG 531)
 - Note(s): Blad *1 is weggeknipt
 - Provenance: H. van Dorst; S. van der Linde

Gouda, Steenblokbibliotheek (968)

See also: Search in STCN-database

Pietas P98010382
Number:

Voorbeeld van een Pietas-record.

De geel gemarkeerde tekst is extra informatie ten opzichte van de beschrijving in de STCN.

*****

*****

Auteur, Vertaler

Titelwoord

Titel (begint met)

Drukker, Uitgever

Approbatie, Privilege

Opdracht van / aan

Overige personen

Alle (persoons)namen

Bijbelvers

Plaats

Jaar (van uitgave), data

Taal van publicatie

Formaat (F, Q, O, D)

Bibliotheek, Collectie

Zoeksleutels van Pietas online

biedt Pietas online een aantal zoekmogelijkheden die de STCN niet heeft (voor een overzicht: zie afbeelding op deze pagina). Daarnaast bieden de beschrijvingen in deze bibliografie ook informatie die in de STCN ontbreekt of alleen indirect kan worden gereproduceerd (via een link naar de titelpagina). Voor de full-text documenten in beide archieven is pdf als formaat gebruikt, wat ze, afhankelijk van de kwaliteit van de scan, doorzoekbaar maakt als ze naar de eigen computer zijn gedownload.

Belangrijk voor de bruikbaarheid van de site als onderzoeksomgeving is dat zowel de pdf-bestanden als de bibliografische records die ernaar verwijzen een zekere mate van interactiviteit toelaten: de pdf-bestanden kunnen door gebruikers geannoteerd en gedeeld worden, de bibliografische records – in Pietas online, (nog) niet in de BPN – becommentarieerd (interactie tussen gebruiker en redactie van de site); zo kan de redactie bijvoorbeeld vanuit het bibliografisch record worden geattendeerd op het bestaan van een nog niet opgemerkt full-text document elders.

Gebruik

Het aantal gebruikers van de SSNR-site zal niet heel hoog zijn, maar gezien het internationale karakter van het onderwerp wel divers. Vandaar dat de beide biblio-

'BibliOpac als www-zoekinterface blijkt een gelukkige keus'

grafieën niet alleen met een Nederlandse, maar ook met een Engelstalige interface beschikbaar zijn.

Toegankelijkheid van records voor zoekmachines is tegenwoordig voor databases een vereiste om de aandacht van potentiële belangstellenden te trekken. Daartoe wordt vanuit de twee databases voor elk record een metabestandje gegenereerd dat zowel apart op de site beschikbaar is, als in de vorm van een voorlooptekst aan ieder pdf-bestand wordt gehecht (speciaal van belang voor de primaire teksten, die immers nogal wat ocr-leesfouten kunnen bevatten). Toegang tot de metabestandjes – momenteel alleen nog voor de BPN – krijgt de spider van de zoekmachine via een xml-bestand dat de titelgegevens bevat van alle volledige teksten, de url van de pdf en de url van de metapagina; ook voor Pietas ligt zo'n oplossing in het verschiet.

Los hiervan blijkt vooral de spider van

Google via de metarecords zelf (vermoedelijk in een voor de gebruiker niet toegankelijke directory) en toevallig gevonden resultaten van zoekacties toch wel zijn weg naar beide databases te kunnen vinden.

Verdere ontwikkeling

Nu al is het mogelijk de uitgave van een piëtistisch werk naast de bibliografische beschrijving ervan en een full-text artikel erover op het scherm (of twee schermen) te tonen; in de toekomst zal het bijvoorbeeld mogelijk zijn het origineel van een boek met diverse vertalingen te vergelijken. De bibliografische records in de beide databases kunnen nog aanzienlijk worden verrijkt (bijvoorbeeld met informatie over personen en contacten). Ook de links over en weer tussen primaire en secundaire literatuur (momenteel alleen in Pietas-records, veld: Literatuur) kunnen verder worden ontwikkeld. Ten slotte kunnen aan de SSNR onderdelen worden toegevoegd die nog meer geavanceerde samenwerkingsvormen tussen onderzoekers mogelijk maken. <

* Pietas en de BPN zijn ontworpen en geredigeerd door drs. F.W. (Frans) Huisman, voormalig hoofd van de afdeling Onderwerpsontsluiting van de Leidse UB en thans gastonderzoeker aan de VU.